

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hóra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap

korán reggel.

Ünnep és vasárnap után is,

Kolozsvár, 1903.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Eggetem-utca 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyezred centiméterenként 8 fillér.

(parosok és kereskedők kedvezményben részesülnek)

Nyilttér soronként 40 fillér.

Hétfő, November 9.

A néppárti kormány.

Kolozsvár, 1903. nov. 9.

Tisza István kisajátította a néppárt programját is. Nagyjában, csak éppen egynéhány részletét elhagyva. Mint a hogy nagyjában sajátította ki a boldogult nemzeti párt programját is. A sikeres kisajátító művelet lehetővé tette neki megalkotni a konzervatív kormányt. A párt pedig, a híres szabadelvűpárt, boldogan vedlett át konzervatív párttá. Ujjongva a vezérnek, a ki végre félrelökte vele a szabadelvű álaratot. A „szabadelvű” név éppenséggel nem zavarhatja őket. Régi vállalatoknak bevett szokása az, hogy bárki lett is a cég gazdája, a cégtáblán nem változtatja meg. Van akárhány olyan üzlet, a melynek a tulajdonosát Schwarznak hívják, pedig a cégtáblán az áll, hogy: Weisz. Mert Schwarz ur a boldogult Weisz ur utódja. A konzervatív párt is ilyen utódja a boldogult szabadelvűpártnak és érthető és becsületreméltó az az üzlet kegyelele, hogy a cégtáblán meghagyta azt a fölírást, hogy: Szabadelvűség & Comp.

A konzervatív párt és konzervatív kormány nyilvános föllépte a függetlenségi és 48-as pártira nagy kötelességet ró. Azt, hogy minden erejével, minden tudásával, minden meggyőződésével sikra szálljon a szabadelvűségért. Mert most rajta kívül a magyar parlamentben minden párt még bevallotta is konzervatív párt. Sőt jórésztük egyenesen reakciós. A néppárt s a kormány párt akár fuzionálhatna is Tisza István programja alapján. Ebből a fuzióból egységesen alakulhatna ki az agresszív reakciós tábor. A szabadelvűség védelme egyedül a függetlenségi pártira hárulott. Még pedig olyankor, amikor a szabadelvűséget minden oldalról támadják és minden oldalról meghamisítják, amikor a kormányzat is nyíltan az ellenségei közé állt. Átérzi-e, átérti-e a függetlenségi párt, hogy a csatavonala megnyagyobodott? Hogy a közjogi ellenségen kívül a közszabadságok ellenségei ellen is küzdenie kell, s hogy ellenük egyedül csak ő küzd, hogy tehát ennek a küzdelemnek a végetekig elszántsának kell lenni.

A függetlenségi párt eddig is programjának vallotta a szabadelvűséget és a demokraciát, hanem ezután pusztá programvallással nem elégedhet meg. Most arról van szó, hogy hátra kell szorítani a reakciót s hogy erre a föladatra nincsen sem munkatársa, sem fegyvertársa. Ki kell állania a sikra és ugyanolyan becsületes elszántsággal kell a nemzetrontó, népnymorító konzervativizmus ellen küzdenie, mint a milyennel a közjogi reakció ellen küzd. Hadd olvashassa le a párt zászlójáról mindenki, hogy ez a párt a függetlenségnek, a szabadelvűségnek és demokraciának nem csak elvöntartója, hanem offenzív hadserege is.

A nemzet jogáért folyó harc nem gyöngülhet meg és nem zápuhat el, hiszen ime új ösztökélést kapott az eddig is harcra elszánts függetlenségi párt. Veszedelemben van a magyar szabadelvűség is, a magyar demokraciát is meg kell védeni. Az egész 1848-ért kell sikra szállni az egész 1867-es tábor ellen. A közjogi, a politikai, a szociális reakció ellen. A kormánypárti néppárt ellen, amely sokkal veszedelemesebb mint a kis ellenzéki néppárt, ámbár ennek a veszedelemét is elégségesen megsínyli már a magyar szabad közszellem.

„Ujság”

ELŐFIZETÉSI ÁRAK!

Okt.-dec.-re..... 6 kor.

Egy hóra..... 2 kor.

Mutatvány-számokat kívánatra 4 napig szívesen küld a kiadóhivatal.

Az új választások.

Kolozsvár, nov. 8.

A mióta Tisza István miniszterelnök, azóta a sajtóban egyre sürűbben hangzik fel az új választások híre.

Már több alkalommal megírtuk, hogy az új választások csakis a függetlenségi párt javára hajthatnák a vizet.

A mai nap folyamán különösen a székelyföldi kerületekből kaptunk értesítéseket az új választás esélyére való kilátásokról.

A székelyföldet a katonai kérdésekben folytatott nagy küzdelem egészen a függetlenségi zászló alá tömörítette.

Olyan kerületekben, hol eddig a függetlenségi párt még meg se kísérelte a zászlóbontást, most mindenhol a legnagyobb lelkesedéssel tömörül a polgárság s biztos kilátás van rá, hogy új választás esetén a függetlenségi párt győzelemmel kerül ki a küzdelemből.

S ilyformán nemcsak a mostani két kerület maradna a Székelyföldön a függetlenségi pártnak, de nagy kilátás van rá, hogy ez a szám meg fog sokasodni. A lelkesedés különösen a háromszéki és csiki kerületekben nagy.

Miután az egész országban mindenfelé ilyen a hangulat, teljes bizalommal nézünk Tiszának az országok jegyében született kormányzatára, mert biztosak vagyunk benne, hogy ha meg is merné kísérteni a Ház feloszlatását, akkor is a nemzeti akarat éreztetni fogja, érvényre juttatja hatalmát.

A miniszterelnök a városokhoz.

Az új kabinet bemutatkozása.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, nov. 8.

A lemondott miniszterek bucsuzó levelei után most az új kabinet bemutatkozása következik. A törvényhatóságokhoz Tisza István gróf leiratot intézett, amelyben tudatja a maga és kabinetje tagjainak ki nevezetetését.

Kolozsvármegyéhez ma érkezett meg a miniszterelnök levele, melynek szövege a következő:

„Ő császári és apostoli királyi felsége, gróf Khuen-Héderváry Károly val. belső titkos tanácsos urnak és hivatali elődömnnek miniszterelnöki állásáról való lemondása következtében, folyó évi november hó 3-án kelt legfelsőbb kéntrattal engem magyar miniszterelnökké legkegyelmesebben kinevezni s elterjesztésem folytán ugyanazon napról kelt legfelsőbb elhatározásával Lukács László urat pénzügyi, Plósz Sándor urat igazságügyi miniszterévé legkegyelmesebben újolag kinevezni, illetőleg ezen eddig is viselt állásukban megerősíteni, továbbá Hieronymi Károly országgyűlési képviselő urat kereskedelemügyi, Cseh Ervin képviselő urat horvát szlavor-dalmátország tárcanélküli, Berzeviczy Albert országgyűlési képviselő urat vallás- és közoktatásügyi, Talián Béla országgyűlési képviselő urat földművelésügyi és Nyíry Sándor cs. és kir. vezérőrnagy urat honvédelmi miniszterévé legkegyelmesebben kinevezni, engem pedig egyidejűleg a belügyminisztérium vezetésével, valamint a legmagasabb személyes körüli minisztérium ideiglenes vezetésével legkegyelmesebben megbízni melőztetott.

Midőn erről a törvényhatóságot új állomásom elfoglalása alkalmával ezennel értesitem, egyúttal azon várakozásomnak adok kifejezést, hogy ugy engem, mint miniszterelnököt legkegyelmesebben Urunk Ő Felsége bizalma által elnök tüzött feladataink megoldásában törvényes hatásköréhez képest, hazaifias buzgalommal és erélyvel támogatni fog.

Budapest, 1903. november hó 4.

Tisza.

Ünnepély

Veress Pálné emlékeztetése.

— Bánffy-hunyadi levél. —

Bánffy-Hunyad, 1903. nov. 8.

Mint minden kis városban, úgy nálunk is észlelhető volt egy társadalmi betegség, amelyet röviden úgy lehet jellemezni: két familia sine, a kiket a baráti vagy társadalmi együttérzés össze tudna kapcsolni. Nem szűkölködünk mi sem eszmékben, volt nálunk is elég sok életrevaló irodívrány, amely ezt a betegséget igyekezett volna kiölni, a mely ösz-

szeakarta hozni a társadalom — habár nem is minden — de legalább egymáshoz illő rétegét: de minden törekvés kárba veszett, részint azért nem volt (hogy úgy mondjam) vezér, részint azért, mert a kiesnyeskedés, a sörtelt húság vagy a mellőzött szerepelni vágyás útját állotta az érvényesülésnek. S a felvetett eszmék meghaltak, mielőtt születtek volna, a fiatalok tovább korcsosodtak, a családok pedig tovább morzsozták elkülönözött életmódjukat.

Ezen áldatlan társadalmi állapotból való kivezető utnak egyik hatalmas kezdete volt az a theaestély, mely f. hó 4-én folyt le városunkban.

Kettős célt szolgált: egyfelől Veress Pálné sz. Beniczky Hermin dicsőeséges emlékeztetének gyűjtötte össze hála virágait, másfelől kiragadta a fásultságból társadalomunkat. És hogy elérte e két célt fényes sikerrel, azt köszönhetjük annak, hogy Gyarmathy Zsigáné tartotta a fáklyát: ő vezette fel az eszmét s ő állott az élen a megvalósító munkának. E munkáját ildomtalannak tartom őt szóval is felmagasztalni. Egy élő fátyla küldött üdvözlöt a tulvilágra egy kialudt fáklyának.

Szinte hihetetlen, hogy mozdult meg a társadalom lomha tömege, amint ki lett adva a jelszó: Hogy munkálkodtak a különböző bizottságok. Hogy gyűlt össze a hangyaszigoralm nyomán annyi sok nagy lelki adomány, melylyel büszkén sorakozhatunk a magyar nőnevelést megteremtő Veress Pálné emlékeztetést megörökítőkhöz.

A hetekkel ezelőtt megkezdődött lázas munka fényes eredménye be is következett. Összegyűlt a város, a vidék színe-java s kedélyes mulatságot szolgált a terem. A közadakozásból begyűlt nyicsiklandozó ételek és italok óriás halmazából bizony alig-alig maradt valami. — Ezeket persze, bár óleó pénzért szolgálták ki a hunyadi szép leányok és asszonyok, mégis jókora summa gyűlt össze a nemes célra. Eddig minden mulatság alig tudott kigázolni a deficit tengeréből, ma pedig — hihetetlenül hangzik — 1000, mond ezer koronán felül van a tiszta jövedelem. Ezen óriási anyagi sikert, csak az erkölcsi siker multa felül.

Felolvasással kezdődött a program. Gyarmathy Zsigmond kir. tanácsos olvasta fel a nála megszületett élvezetes modorban nekének az alkalomra írt s Veress Pálné emlékeztetének szánt rövidségében is szép történelmi visszaemlékezését. Majd Kapdebo Árpád gondokba játéka következett ifjú Pésköny Márton ezimbalom kíséretében. Kurucz dalokat játszottak Szép, élvezetes játékok alatt ott borongott Rakóczi emléke az arezonokon s végül zajos tappsal honorálták játékaikat. Ezután Dr. Wendelin Arthur, Nagy Miklós, Fekete János és Kapdebo Árpád Haydin egyik vonósnyegyesét adták elő nagy precizitással. Szép játékok színtén megtapsolta a közönség. Végül Dr. Borsai Áronné művészi zongorajátéka következett, ki előbb Liszt Ferenc zongorára átírt „Paganini la Campanella”, majd a felhangzó taps és ujjazás után magyar dalokat játszott. A bőven kijutott tapson felül a rendezőség szép csokorral is meglepte őt.

Ezután vacsora következett. Eldorodban képzelte magát az ember, látva a tömelen és izletes sülteket, tésztaikat stb. Hangos jókedv volt, mikor megkezdődött a tánc. s a hajnal üdvözlőre a hazamenőket.

Az anyagi sikerrel később számolunk meg. Megemlítenéd még, hogy Koleszár Lajos felolvasta a megleghangú üdvözlő tviratokat is, melyek között ott volt Veress Pálné leányé: Rudnay Józsefné is, továbbá Lovassy Ferencné, Mikszáth Kálmáné, az országos nőképző-egylet igazgatóságáé stb.

Ítélet

az aradi banksikkasztók ügyében.

Három és fél évi fegyház.

Kolozsvár, nov. 8.

Az ítélet kimondatott. Böhm Adolf az Aradi Ipar és Népbank sikkasztó vezérigazgatója és bűntársa Konsitzky József, a bank volt főkönyvv. lője, elvették büntetésüket. Nemcsak a jogi, hanem az erkölcsi igazság is elég tétetett. Az az óriási közönség, mely lélekzetét visszafogva leste az ítéletnek elkövetkezendő szavait, szinte megkönnyebbült s ebben az érzésben benne volt a megsértett jog- és társadalmi rend expialása.

A végtárgyalásról az alábbiakat jelenti aradi tudósítónk:

Az aradi tárgyalás külső képén megfalszott, hogy közeledik a döntés pillanata. Feltűnő izgatott volt a közönség hangulata. Délre vártak az ítélet kihirdetését, este fél 7 óra lett azonban, mire a törvényszék a terembe vonult, hogy határozatát enuncijálja. A vádlottak közül először Konsitzky foglalt helyet a vádlottak padján, azután Böhm

Adolfot vezették be. Szemmelátható volt mindkettőjükön a várakozó megdöbbenés, s a lélek szorongása. Rettenetes percek lehettek ezek számukra. A közönség pedig, mint egy szifon, néma csendben leste a nyilvánkozatást és szinte megrezent az egész terem, a midőn az elnök felemelte szavát.

Az ítéletet bevezető formalitások után következett az egyes vádpontokban való bűnösség, illetve bűnrészesség megállapítása s azután az ítélet, mely szerint Böhm Adolfot három és fél évi fegyházra és politikai jogainak 5 évi felfüggesztésére, Konsitzky Józsefet pedig 1 esztendői börtönre ítélték. A vizsgálati fogságból Böhmnek 10 hónapot, Konsitzkynak 7 napot számított be a törvényszék.

Az ítélet különben Konsitzkyra hatott megsemmisítőleg. Szinte elalélt lesújtó hatása alatt, Böhm erősebben tartotta magát, valószínűleg keményebb büntetésre volt elkészülve. — Az összes felek felebbezést jelentettek be.

A tárgyalás délelőtti a perbeszédeké volt. Elsőnek Dr. Meszlényi Antal kfr. ügyész állott fel, hogy elmondja vádbeszédét. De nem is volt ez vádbeszéd, hanem Böhm Adolf bűneinek nyugodt, tárgyilagos és nagy jogi áttekintéssel megszerkesztett összessége kritikai felsorolásban. Amilyen korrekt és meggyőző erejű volt a vádbeszéd jogi szempontból, emberi és erkölcsi momentumok dolgában is ép oly mértékben kielégített. Epen ennek köszönheti azt az általános mély hatást, amelyet keltett.

Czedly Károly dr. az elsőrendű vádlott, Böhm Adolf védője, nagy koncepciója és magasabb jogi meghatározásokra törekvő beszédet tartott. Csaknem két óráig beszélt s ezalatt folyton letudta kötni a bírák és a hallgatóság figyelmét. Nagy érdeme mindenesetre a beszédnek, hogy igaz és általános részvétel tudott kelteni Böhm egységére iránt. Ennek a hatását látjuk megnyilatkozni az ítéletben is.

Vajda István dr. az Ipar és Népbank képviselőjében átvette az ügyész által eljelt vád képviselőt, Böhmnel szemben azonban igen humánusan kijelentette, hogy a bank nevében büntügyi kártalanításra nem tart igényt.

Dr. Tabakovits György, Konsitzky védője az utolsó pillanatban ugrott be, de azért kifogástalanul megállotta a helyét s különösen a büntügyi tételek jogi boncolásában nyilvánított határozott biztonságot.

Egy szenzációval megint kevesebb és Böhm osztozni fog nagyvívó elődje: Krivány sorsában, senki se tördöki majd vele. Látja a kiszabott büntetést, azután szűrkén és fásultan visszatér az életbe, a társadalomba, amely kivette őt magából egy időre. Kezd új életet és ott végzi tán, ahol elhagyta?

A szenzációs sikkasztás aktái a közvélemény szempontjából lezáródtak — fiat justitia.

Hírek.

— (Esküdtiséki tárgyalás.) Ma reggel kezdtek meg az ez évi utolsó esküdtiséki ciklus tárgyalását, mely alkalommal — mint jelentették — Désy Zoltán főispán és Herczeg Jenő lapunk felelős szerkesztője állanak a bíróság elé, kölesnősen vád alá helyezve, sajtó útján elkövetett rágalmazásért és becsületértéért. E pernek most az aktuális politikai élet is érdekességet kölcsönöz. Két politikus kerül egymással szemben. Désy Zoltán és dr. Kelemen Samu. Az egyiknek lefelé hajlik a politikai pályája; a másiké: pedig felfelé. Tegnap adtunk hírt arról, hogy a menesztendő főispánok első csoportja között leend Désy Zoltán S most kapjuk a másik hírt: a szatmári függetlenségi párt a Hieronymi Károly lemondása következtében megüresedett mandátumát dr. Kelemen Samunak ajánlja fel. Dr. Kelemen szombaton este érkezett Kolozsvárra. Nem volt tehát alkalma még, hogy nyilatkozzék a szatmári függetlenségi párt által neki felajánlandó jelöltség tekintetében. De annyi bizonyos, hogy vele nagy tudású, lelkes harcost nyerne a függetlenségi párt. S szatmáron ugy vélik: csak az ő zászlójával lehetne megbuktatni az újonnan kinevezett minisztert: Hieronymi Károlyt. A függetlenségi párt érdekében is melegen óhajtjuk tehát, hogy így is legyen. Mert még a mi romlott közéletünkben is néha úgy alakulnak a viszonyok: az érdemetlen félreállítás, a hivatottat: felemelik. Csodálatos: de néha megtörténik.

— (A „Kolozsvári Iparosok Hiteleszövetkezete felszámolás alatt”) tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a betétek III-ik részletét f. hó 10-éi kezdődőleg 10%-al kifizetésre folyósítja. Ezen határidőtől kezdve a betétek csak e részlet

után maradót összegből fognak tovább kamatoztatni.

— (Papi felszentelő.) Szép ünnepély folyt le tegnap délelőtti a Farkas-utcai ev. ref. templomban. Az erdélyi evang. ref. egyházmegye ifjú papjait szentelték fel. A diszes aktuson, hol mintegy tizenkét végzett teologus szenteltetett fel pappá, Dr. Bartók György püspök, báró Bánffy Dezső főgononok és az egyházkerületi közgyűlés valamennyi tagja részt vett.

— (Eljegyzések.) Jelentettük már hogy Lukács László pénzügyminiszter leányát, Jolán kisasszonyt eljegyezte dr. Haller Károly miniszteri segédtitkár. Az eljegyzésről a két család a következő jelentést adta ki:

Lukács László valóságos belső titkos tanácsos, magyar királyi pénzügyminiszter és neje, született Lukács Jolán örömmel tudatják leányuknak, Jolánnak dr. Haller Károly pénzügyminiszteri segédtitkárral történt eljegyzését. — Dr. Haller Károly miniszteri tanácsos, egyetemi tanár és neje, született Szentkirályi Gizella örömmel tudatják fiújuknak, Károlynak Lukács Jolánnal történt eljegyzését. Kolozsvár, 1903. okt. hó. — Polc Rezső előkelő kolozsvári ügyvéd és neje, született Lázár Irén uróné leányát, Rózsikát e hó 7-én, szombaton este jegyezte el sepsi-zoltáni Czirjék László ó-radnai szolgabíró.

— (A Szent-Imre-egyesület ünnepélye.) A kolozsvári Szent-Imre-egyesület a tegnap délután igen sikerült ünnepélyt tartott. Az ünnepély az Ovenden Sándor elnök megnyitó beszédével vette kezdetét. Ezután a „Kolozsvári Dalkör” énekelte el Lányi „Kertem alatt” című dalát nagy hatással. Most Erdélyi Károly főgimn. igazgató beszéde következett. Az eszmékben gazdag, gyönyörű beszédet nagy tetszéssel fogadta a nagy számú közönség és végeztével hosszasan ünnepelte a tudós felolvasót. Ezután Etsy Emiliának, a kolozsvári Nemzeti Színház művésznőjének szavalata következett. Etsy Váradynak egyik legszebb költeményét, az „Ezüst fátyol legendáját” adta elő. A gyönyörűen megírt és kedvesen előadott szép költemény mély hatást gyakorolt a közönségre. Végeztül Khone „Éljen csárdák” című szerzeményét adták elő Maszalts Ferenc és Dávid István joghallgatók. Ezzel a szépen sikerült ünnepélyt véget ért.

— (A református teológusok hangversenye.) A kolozsvári ev. ref. teologia fakultás ének és zene egylete az egyházkerületi közgyűlés alkalmával tegnap délután 5 órakor a kolozsvári IV-ik honvédkerületi zenekar közreműködésével az ev. ref. kollegium tornatermében szép hangversenyt rendezett. A hangverseny műsora a következő volt: 1. Br. Bánffy György: „Ballett előjáték.” Nagy vonós zenekarral, előadta a m. kir. VI. honvédkerületi zenekar. 2. Felszeghy Dezső: „Gyónás.” című verse. Szavaltá: Kacsó Lajos. 3. „Dabokréta.” (Népdal egyveleg.) Énekelte az ev. ref. fakultás énekkara. 4. Felolvasást tartott Fogarasi Albert ur, négyenedi főgimn. tanár. 5. „Népdalok.” Énekelte Török Anna urhölgy. Zongorán kísérte Tattás Margit urhölgy. 6. Gabányi A.: „A tót táncmester.” (Vig monológ.) Előadta Sebasi Endre. 7. „A zene dicsőrete.” (Vegyeskar.) Előadta az ev. ref. női énekkar és az ev. ref. theol. fakultás énekkara. Vezetete Zsigmond Ferenc ur, ev. ref. ének-tanár. 8. Váradai A.: „Hóra.” Szavaltá: Jőrend Jolán kisasszony. 9. Lehár Ferenc: „Orosz táncok,” suite tétel. Előadta a m. kir. VI. honvédkerületi zenekar. A műsor minden egyes pontja nagy hatást keltett. Különösen a Fogarasi Albert felolvasása és a Török Anna s Tattás Margit urhölgyek által előadott népdalok tetszettek a nagy számban összegyűlt előkelő közönségnek.

— (Hirtelen halál.) Boga György 49 éves kőmives-segéd a tegnap fél hét órakor a Cimbalm-utcában séta közben hirtelen összeesett és mire a mentők megérkeztek: már halott volt. A hullát a törvényszéki bonctani intézetbe szállították be.

— (Aki jogászkisasszony szeretne lenni.) Wlassics miniszter rendelete tudvalegőleg megnyitotta ugyan a nők előtt az egyetemet, de csak a bölcseleti és az orvosi szakon. Jogászkokká a hölgyek nem lehetnek és így belátható időben nincs remény, hogy az ügyvédi sorompó elé hölgy fog állni. A kisasszonyok azonban egyre próbálják, hogy a jogi fakultásba is bejuthassanak. Szeidler Emma kisasszony, a budapesti tudományegyetem tanácsához kérvényt adott be, melyben azt kérte, hogy a jog- és államtudományi fakultásra rendes hallgatóul felvegyék. A kisasszony kérvényével behatóan foglalkozott a jog- és államtudományi kar és eredményképpen kimondotta, hogy a kisasszonyt nem veszi fel. A kar véleményét az egyetemi tanács elő terjesztette, amely legutóbbi ülésében szintén csatlakozott a véleményhez.

— (Egy sikkasztó rémtette.) Dittrich István, a Polgári Serfőző ügynöke, a serfőzde nevében fölveté 4017 koronát és azt

Iskola Alapítvány – Kolozsvár Nyomatok: Gombos Ferenc Lyceum könyvtárában Kolozsvár / Scoală – BCU Cluj-Napoca